

Skogsskötsel utan kalhyggen ger många fördelar

Det finns möjligheter att öka lönsamheten i sitt skogsbruk för den som kombinerar nya kunskaper med gamla erfarenheter. Nya kunskaper inom forskningen visar att ett skiktat skogsbruk ger bättre ekonomisk lönsamhet än det traditionella kalhyggesbruket när man använder sig av en skötselprincip som kallas Naturkultur. Skötselmetoden går ut på att man avverkar varje enskilt träd när dess värdetillväxt kulminerar. På det här sättet skapas en skiktad skog där man bättre tar tillvara på markens potential att skapa virkesvärde. Dominerande träd som har den bästa kvalitén huggs fram så att deras tillväxt optimeras, samtidigt som mindre träd lämnas under dominanterna. De små träden växer långsamt i dominanternas skugga och får därmed bra kvalitet från början. Som skogsägare slipper man dessutom dyra omkostnader för markberedning, plantering och röjning eftersom Naturkultur utnyttjar skogens egen förnygring. I praktiken liknar metoden ganska mycket det sätt som bönder skötte sin skog förr.

Skötsel enligt naturkultur-principen

Innan en avverkning genomförs märker man ut de träd som ska avverkas. För att det ska utföras på rätt sätt bör man anlita en certifierad trädmarkare. Att välja ut träd så att markens värdeavkastning optimeras är komplicerat och kräver yrkeskunskaper. Trädmarkaren fattar sina beslut utifrån varje enskilt trads egenskaper och trädets konkurrenssituation med andra träd. Först märker man ut de största och ekonomiskt mogna träden. Därefter märks skadade träd och träd med sämre kvalitet tills det kvarvarande dominerande trädet står så pass fritt att det inte längre har någon nämnvärd konkurrens från lika stora träd i närheten. Under varje dominerande träd sparas ett antal mindre träd i olika storlekar som kan bli värdefulla dominanter i framtiden. Den optimala strukturen har skapats när varje dominant får utrymme att växa så snabbt som möjligt samtidigt som de mindre träden får lagom mycket utrymme för att skapa hög kvalitet genom långsammare tillväxt. När träden är markerade kan avverkningen genomföras på samma sätt som vilken gallring som helst.

Billigare skogsvård

Idag brukar det innebära en utgift på ca 12000 kr/ha för en markägare som anlitar hjälp till att förnygrä sig. I Naturkultur sker förnygringen helt gratis på många marker. Små luckor uppstår efter varje avverkat träd där skogen får optimala

betingelser att förnygrä sig själv. En hel del marker, som t.ex. friska ristyper, är emellertid svårfornygrade. I de fallen är rekommendationen att man hjälpplanterar utan markberedning i de luckor som bildats. En sådan s.k. grönsrisplantering har samma goda överlevnad som en traditionell plantering under förutsättning att den genomförs den första växtsäsongen efter avverkningen och att plantorna skyddas mot snytbaggengrepp. Om det förekommer gräs eller örter i vegetationen bör man välja stora plantor, barrot eller plug+1. Skogsvården blir betydligt billigare på det här sättet. Även röjningen blir mindre krävande eftersom större träd hindrar att allt för många mindre träd får utrymme att växa.

Inga gallringar med negativt netto

I kalhyggesbruket måste 75 % av träden avverkas innan de är avverkningsmogna genom röjnings- och gallringsåtgärder. Mycket av vinsten i Naturkultur uppstår p.g.a. att betydligt färre träd behöver avverkas som omogna. Det sparar naturligtvis mycket tid och pengar. I jämförelse med en kalavverkning så blir dock avverkningskostnaden per m³ något dyrare (ca 20-40% beroende på uttagets storlek), men denna fördyrning kompenseras av att intäkten per m³ blir betydligt högre genom större volym per träd och ge-

Nils Fagerberg arbetar med skogsskötsel enligt naturkultur-principen.

nom bättre virkeskvalité. Den tillväxt som i traditionellt skogsbruk hamnar i bortröjda och bortgallrade stammar hamnar i större utsträckning i de mogna träden i det här fallet. Eftersom gallringarna genomförs med regelbundna intervall så fördelar sig intäkterna också mer jämnt över tiden.

Mindre risk för stormskador
Störst risk för stormskador uppstår i hyggeskanter och i

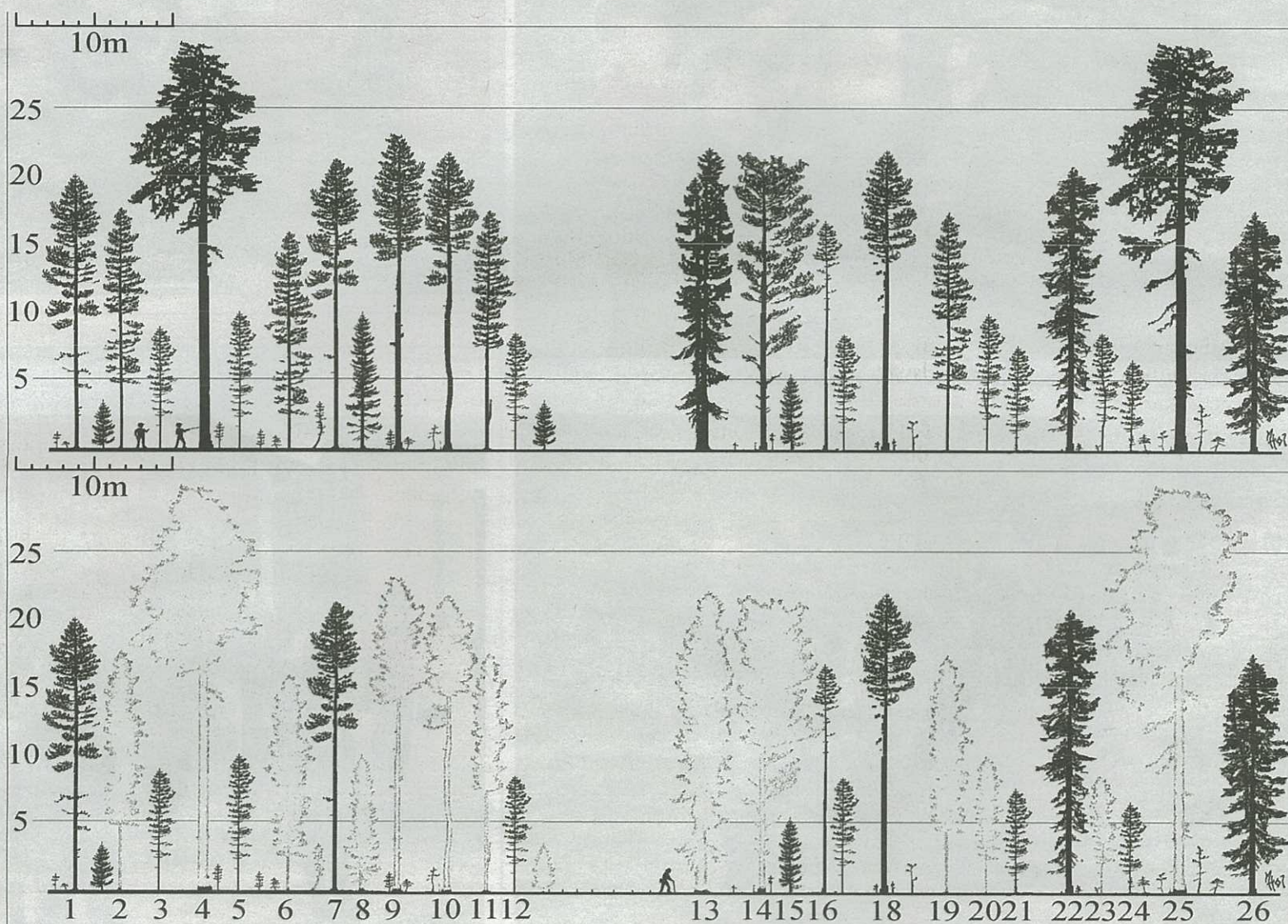
höga täta bestånd som nyligen gallrats. I Naturkultur uppstår inga hyggeskanter och skogen tillåts aldrig bli tät. Träden blir därför mer stormfasta.

Bättre långsiktig lönsamhet
Att anlita en certifierad trädmarkare brukar kosta ca 15 kr per avverkad m³. Det är alltid väl använda pengar eftersom studier har visat att avverkningsnettot per m³ ökar till ungefär det dubbla. Nettot förbättras kontinuer-

ligt tills man har skött skogen enligt Naturkultur i en hel omloppsperiod. Förutom de ekonomiska fördelarna så finns det även stora fördelar för miljön. Genom att inte ta upp kalhyggen gynnas många hotade arter som har svårt att klara sig i det moderna skogslandskapet. Även koldioxidutsläppen från skogen minskar när kalhyggen undviks.

Certifierad trädmarkning i Småland

För första gången finns det nu ett företag i Småland som kan erbjuda certifierad trädmarkning enligt Naturkultur. Det är Nils Fagerberg som har startat upp sitt företag Ulvsåkra. Nils är utbildad jägmästare och har arbetat med skogsbruk både i Sverige och utomlands. Numera är han bosatt och driver sitt företag i Hult söder om Hovmantorp. Nils Fagerberg

Figuren visar hur en avverkning enligt Naturkultur går till. Luckan som uppstår i mitten bör planteras om marken inte är mycket lättförnygrad.